

Praktikpladser

Jobfremgangen afspejles ikke nok i antallet af lærepladser

De nyeste tal for manglen på praktikpladser viser, at der i maj måned var ca. 4.500 unge, der aktivt søger en praktikplads. Dertil kommer cirka 6.000 elever, der mangler en praktikplads i en virksomhed, men som var i skolepraktik. Således er der samlet set en bruttomangel på praktikpladser på 10.330, hvilket er 9 pct. mindre end samme tid sidste år. Selvom det er opløftende, at praktikpladskøen bliver kortere, så er manglen på praktikpladser fortsat massiv. Særligt i lyset af den generelle konjunktursituation. Virksomhederne opretter simpelthen alt for få praktikpladser i forhold til, hvor godt det går derude.

af chefanalytiker **Mie Dalskov Pihl**

21. august 2018

Analysens hovedkonklusioner

- De seneste praktikpladstal fra maj måned viser, at der alt i alt er 10.330 elever, der mangler en praktikplads. Det er 9 pct. mindre end samme tid sidste år.
- På trods af, at manglen på praktikpladser er faldet, så er der fortsat alt for mange unge, der ikke kan komme i praktik i en virksomhed. Beskæftigelsen har været støt stigende siden 2013, men manglen på praktikpladser ligger stadig meget højt og på nogenlunde samme niveau som i 2013.
- Registeranalyser på virksomhedsniveau har vist, at der stor forskel på, hvilke virksomheder, der tager lærlinge. Især de store virksomheder og virksomheder i Østdanmark tager færre lærlinge. Samtidig tyder tallene på, at virksomhederne ikke nødvendigvis tager flere lærlinge selvom det går godt i virksomheden.
- Den fortsatte massive mangel på praktikpladser betyder, at vi skal holde kraftigt øje med tallene den kommende tid. Det ny-indførte AUB-bidrag bør den kommende tid medvirke til, at manglen på praktikpladser falder yderligere. Hvis det ikke batter, så er der måske behov for at justere yderligere.

Kontakt

Chefanalytiker

Mie Dalskov Pihl

Tlf. 33 55 77 20

Mobil 26 20 40 36

md@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

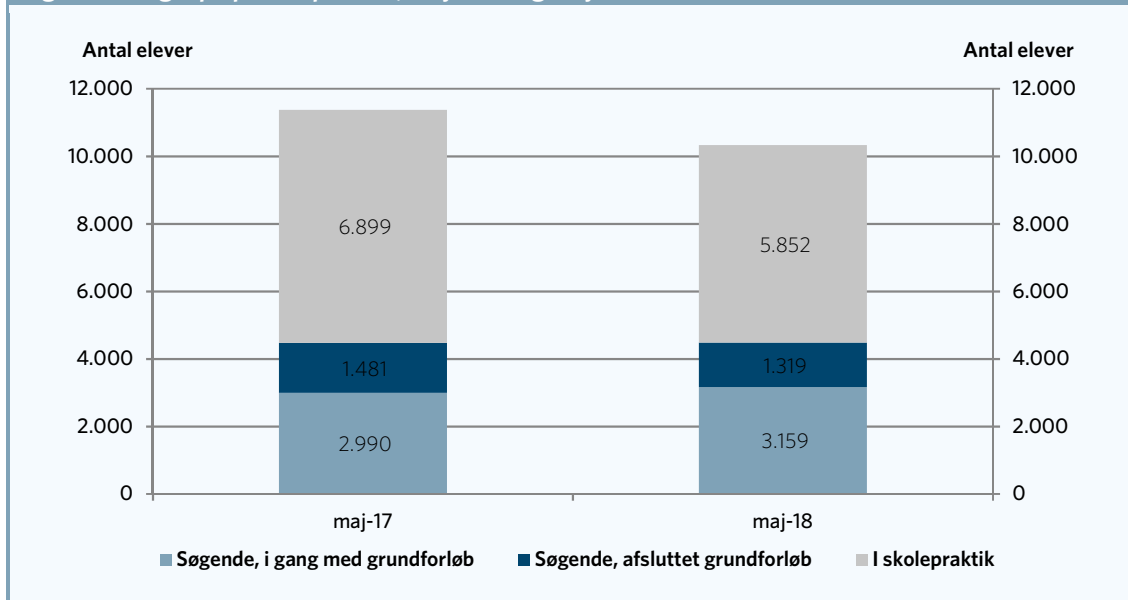
Fortsat stor mangel på praktikpladser

De nyeste tal for manglen på praktikpladser fra Undervisningsministeriet viser, at der i maj måned 2018 var ca. 4.500 unge, der aktivt søger en praktikplads. Denne gruppe består af 1.300 unge med afsluttet grundforløb samt ca. 3.200 unge, der fortsat er i gang med deres grundforløb, men som mangler en praktikplads. Antallet af elever, der mangler en praktikplads, dvs. som både står uden for skolepraktik eller praktik i en virksomhed, er på niveau med samme tid sidste år, jf. figur 1.

Dertil kommer cirka 6.000 elever, der i maj måned manglede en praktikplads i en virksomhed, men som var i skolepraktik. Det er 15 procent mindre end samme tid sidste år.

Samlet set er der ifølge de seneste tal en bruttomangel på praktikpladser på 10.330. Det er 9 procent mindre end samme tid sidste år.

Figur 1. Mangel på praktikpladser, maj 2017 og maj 2018

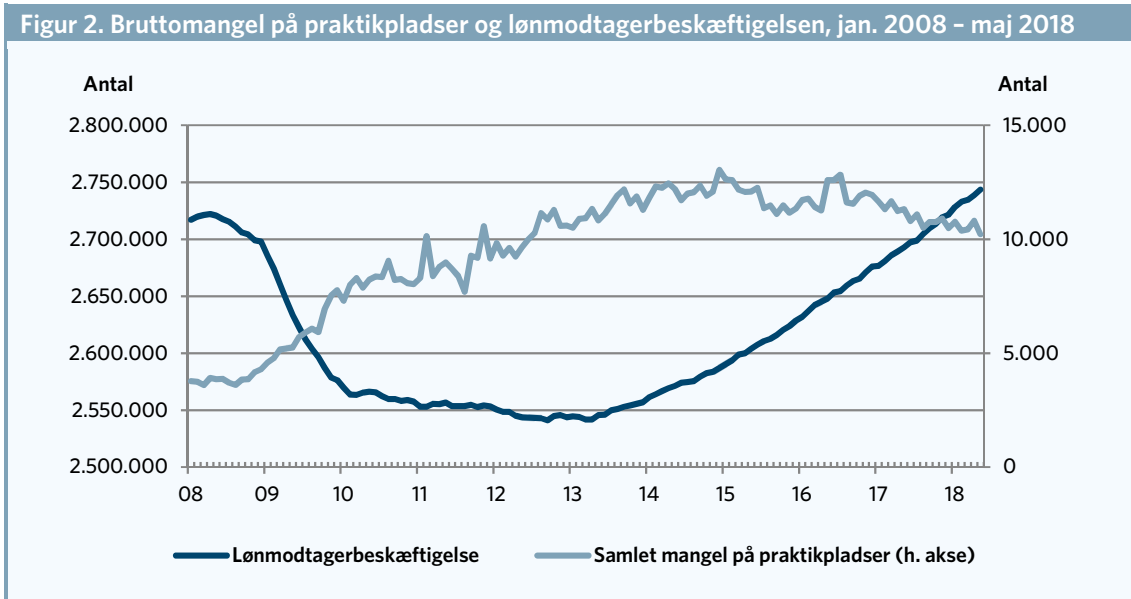

Kilde: AE pba. Undervisningsministeriets Praktikpladsstatistik, data trukket 1/8/2018.

Ser på man på udviklingen i den sæsonkorrigerede bruttomangel på praktikpladser jf. figur 2 nedenfor, så ses det, at manglen på praktikpladser stadig er meget høj. I takt med krisen satte ind i 2009 er antallet af unge, der mangler en praktikplads, vokset betydeligt fra et niveau på under 5.000 manglende praktikpladser om måneden og op til ca. 13.000 da det var sværest i 2015 og 2016. Siden er manglen på praktikpladser faldet lidt, men slet ikke så meget, at der er tale om, at vi er tilbage på niveauet før krisen.

Sammenligner man niveauet for manglen på praktikpladser med den generelle udvikling i lønmodtagerbeskæftigelsen, så er det bemærkelsesværdigt, at beskæftigelsen har været støt stigende siden 2013, mens manglen på praktikpladser først er begyndt at bøje af i sommeren 2016 og fortsat ligger på et markant forhøjet niveau.

Hovedparten af dem, der mangler en praktikplads, er lige nu i skolepraktik. Det er en ny tendens, at så mange elever er i skolepraktik. Tidligere lå niveauet noget lavere. Se bilagsfigur 1.

Anm.: Sæsonkorrigeret. T.o.m. maj 2018.

Kilde: AE pba. DST, statistikbanken samt Undervisningsministeriets Praktikpladsstatistik, data trukket 1/8/2018.

I øjeblikket fremhæves det ofte i debatten af virksomhederne, at det er vanskeligt at skaffe kvalificeret faglært arbejdskraft. Af den grund er det noget odiøst, at virksomhederne ikke er bedre til at løfte praktikpladsansvaret end, hvad tallene viser.

Da krisen kom i 2008 og 2009 var virksomhedernes argumentation, at man ikke kunne tage lærlinge pga. manglende økonomisk aktivitet. Nu viser tallene, at selvom der har været fremgang i flere år, så virksomhederne desværre stadig alt for tilbageholdende med at tage del i lærlingeansvaret.

AE offentliggjorde i foråret en større gennemgang af, hvilke virksomheder, der tog lærlinge.¹ Analysens hovedkonklusioner var, at især de store virksomheder kryber uden om deres ansvar ligesom virksomheder i Østdanmark er markant dårligere til at tage lærlinge end de jyske virksomheder.

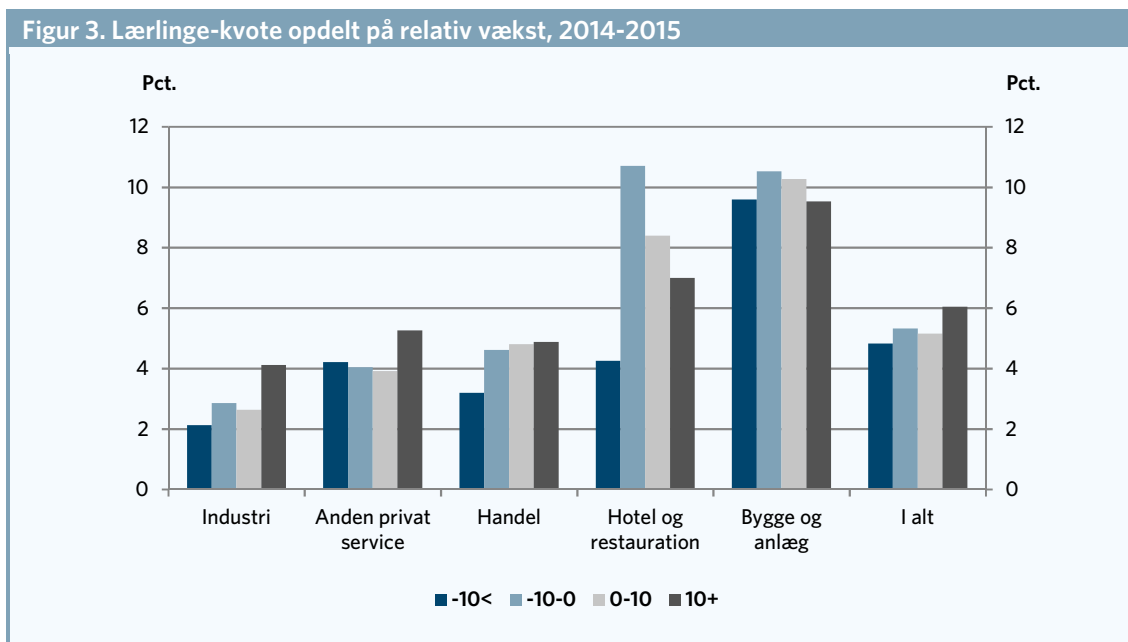
Elementer fra den analyse peger også på, at det ikke nødvendigvis kun handler om, hvor godt det går i virksomhederne, når det kommer til at tage lærlinge. Figur 3 nedenfor viser antallet af lærlinge pr. 100 faglærte i virksomhederne fordelt efter beskæftigelsesfremgangen i fuldtidspersoner fra 2014 til 2015.

Figuren viser en svag tendens til, at jo bedre det går i virksomheden, i form af udviklingen i antal ansatte, jo flere lærlinge har man i virksomheden. Dette mønster er dog primært gældende inden for fx industrien og handel, men inden for fx byggeriet samt hotel og restaurationsbranchen er tendensen modsat: jo større vækst i antal ansatte, jo lavere en lærlingekvote, dog med undtagelsen af de virksomheder, det går rigtig dårligt for.

Selvom der her kun er tale om umiddelbare sammenhænge og der kun ses på et enkelt år, så indikerer tallene ikke en generel sammenhæng mellem udviklingen i virksomheden og antallet af lærlinge, selvom der i visse brancher såsom industrien kan være tegn på en vis sammenhæng.

¹ AE-analysen "De store virksomheder kryber uden om ansvaret for lærlinge", maj 2018.

Tendenserne er dog i samme retning, som når man ser på den overordnede udvikling i relation til beskæftigelsesudviklingen jf. figur 2. Selvom det går godt i virksomhederne, og beskæftigelsen buldrer derudaf, så er manglen på praktikpladser ikke aftaget i samme takt.

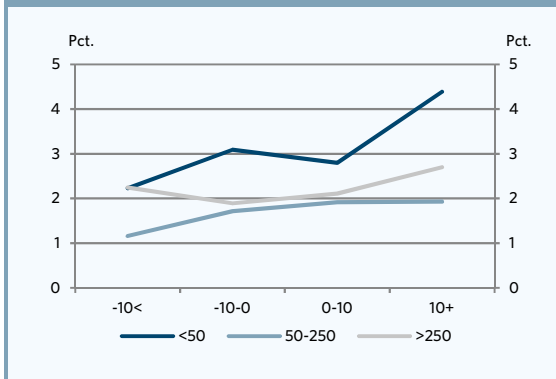
Anm.: Omfatter virksomheder inden for udvalgte brancher. Figuren viser antallet af lærlinge pr. 100 faglærte i virksomhederne fordelt efter beskæftigelsesfremsgangen i fuldtidspersoner fra 2014 til 2015. Analysen er lavet som en registeranalyse udført i 2017 for virksomheder i valgte brancher med mindst 3 ansatte og med mindst en erhvervsuddannet.
Kilde: AE pba. registerdata

Vi har også set på sammenhængen mellem antallet af lærlinge og udviklingen i virksomheden, når man samtidig tager højde for størrelsen af virksomheden. I figur 4A-B ses lærlingekvoten alt efter udviklingen i medarbejderstaben i virksomheden inden for industri og byggeri, hvor der tages højde for virksomhedsstørrelse.

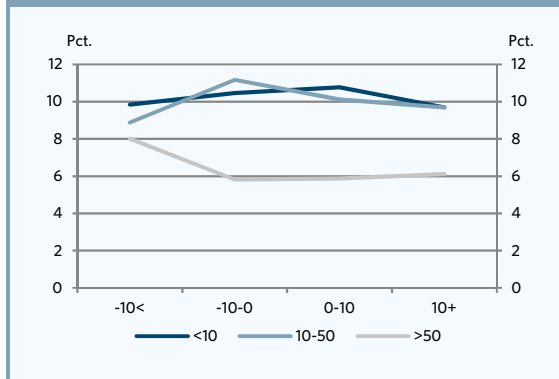
Inden for industrien viser figur 4A fortsat tegn på en umiddelbar men svag sammenhæng mellem, hvor godt det går i virksomheden og antallet af lærlinge for virksomheder med under 250 ansatte, jf. figur 3. I byggeriet er det omvendt ret tydeligt, at der ikke er en umiddelbar sammenhæng mellem hvor godt det går i virksomheden og tilbøjeligheden til at tage lærlinge, jf. figur 4B.²

Man skal være opmærksom på, at der er tale om en deskriptiv analyse og ikke en effektanalyse. Der er således en masse andre forhold, som man burde tage højde for, hvis man vil forsøge at beskrive den isolerede sammenhæng mellem antallet af lærlinge og udviklingen i virksomheden.

² Hvis man fjerner virksomheder med ekstreme ændringer i beskæftigelsen ændres billedet ikke. Det gælder både for industri og bygge- og anlæg.

Figur 4A. Læringskvote industri, udvikling i antal fuldtidsansatte

Anm.: Der er lavet en anden gruppering af virksomhedsstørrelse, for at få en forholdsvis ens fordeling af væksten i de tre grupperinger. Væksten er målt som den relative forskel mellem antallet af fuldtidsansatte mellem 2014 og 2015 og viser derfor kun udviklingen for de virksomheder der eksisterede i begge år. Se mere i boks 1. Kilde: AE pba. registerdata

Figur 4B. Læringskvote byggeri, udvikling i antal fuldtidsansatte

Anm.: Der er lavet en anden gruppering af virksomhedsstørrelse, for at få en forholdsvis ens fordeling af væksten i de tre grupperinger. Væksten er målt som den relative forskel mellem antallet af fuldtidsansatte mellem 2014 og 2015 og viser derfor kun udviklingen for de virksomheder der eksisterede i begge år. Se mere i boks 1. Kilde: AE pba. registerdata

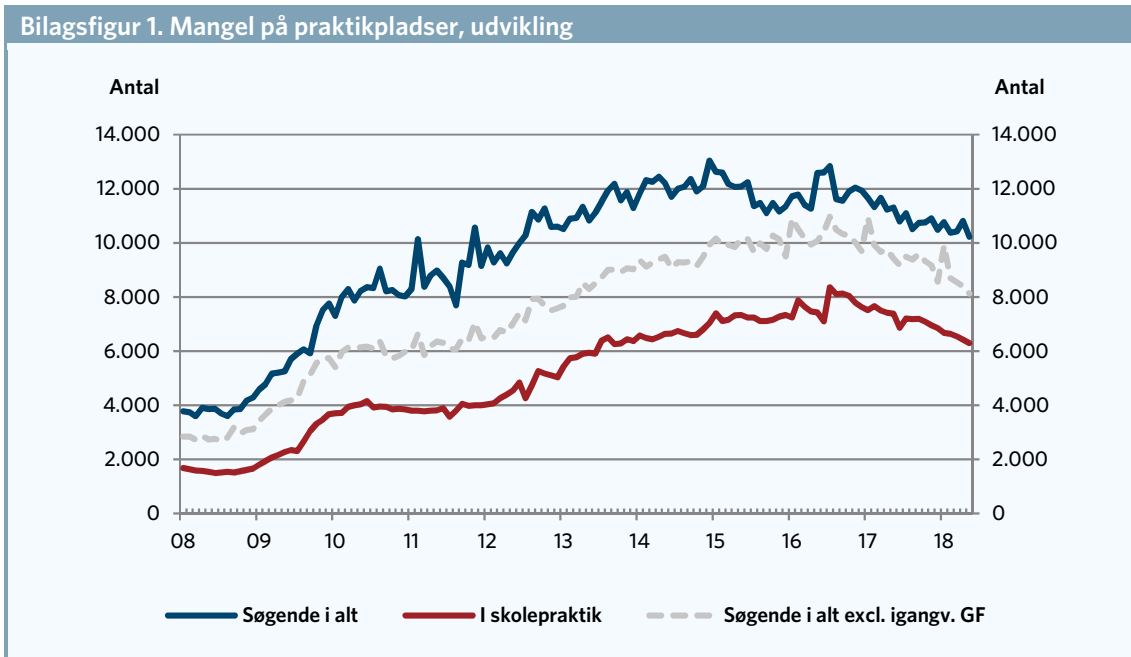
Når man ser på den fortsat ret massive mangel på praktikpladser, er det relevant at huske på, at den seneste trepartsaftale på området har medført, at der nu indføres et praktikpladsafhængigt AUB-bidrag. Bidraget betyder, at de virksomheder, der tager for få lærlinge i forhold til branche og antal ansatte med faglært baggrund skal betale et ekstra forhøjet bidrag til AUB, mens de, der tager lærlinge, har mulighed for at få bonus. Dermed fungerer den nye ordning som en omfordelingsordning mellem virksomhederne. De der uddanner nok, bliver belønnet, mens dem, der uddanner for få, skal betale.

De første forskudsopgørelser af, om virksomhederne går i plus eller minus er sendt ud i april måned i år. Her kan virksomhederne se, om de har ansat nok elever, eller om de skal ansætte flere i 2018. Den endelige årsopgørelse for 2018 kommer medio 2019, hvor virksomhederne eventuelt skal betale eller får udbetalt bonus. Derfor må man i den kommende tid holde et vågent øje med udviklingen.

På den ene side er det opløftende, at manglen på praktikpladser så småt ser ud til at være bøjet af, men samtidig er niveauet stadig alt for højt. Både taget konjunkturerne i betragtning, og når man samtidig tager højde for, at det nye AUB-bidrag er en tiltrængt ændring af systemet, hvor det tidligere har været alt for let for nogle virksomhederne at krybe uden om, mens andre – typisk de små virksomheder – har taget ansvaret. Derfor skal man holde kraftigt øje med om bidraget flytter noget, når vi får tallene for efteråret og nytåret. Hvis det ikke batter noget, så er der måske behov for at justere yderligere.

Faren er, at det i sidste ende måske mere er strukturelle udfordringer som fx kulturen i virksomhederne, der betyder noget end reelt konjunkturmæssige forklaringer. Så er det måske ikke nok med de justeringer der er lavet.

Bilag

Anm.: Sæsonkorrigeret. T.o.m. maj 2018.
 Kilde: AE pba. Undervisningsministeriets Praktikpladsstatistik, data trukket 1/8/2018.